СПОРТСКИ ИГРИ ЗА МЛАДИ

ПРАВИЛНИК ЗА НАТПРЕВАРУВАЊЕ

ШАХ

И

ДИСЦИПЛИНСКИ ПРАВИЛНИК

Во Скопје, март 2026

П Р А В И Л Н И К З А Н А Т П Р Е В А Р У В А Њ Е
Ш А Х

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1.

Со овој Правилник се утврдуваат општите и посебните услови за одржување на натпреварите во шах на Спортските игри за млади (во понатамошниот текст: СИМ).

Член 2.

Право на учество во натпреварувањето имаат сите поединци кои се пријавиле до денот на заклучување на пријавите.

Член 3.

Натпреварувачите имаат право на настап без оглед на тоа дали се или не се членови на некој спортски или училишен клуб.

Член 4.

Натпреварувањето се одвива во следниве категории:

СПОРТ	МАКС. ИГРАЧИ	КОНКУРЕНЦИЈА	ВОЗРАСНА КАТЕГОРИЈА
ШАХ	поединци	машка и женска	2011 и помлади
ШАХ	поединци	машка и женска	2015 и помлади

Член 5.

Натпреварувачите имаат право да се пријават и учествуваат во повеќе спортови

Член 6.

Натпреварувачите од помладите категории можат да настапуваат и во постарите категории.

Член 7.

Сите натпреварувачи настапуваат на сопствена одговорност и треба да бидат физички и психички способни и подготвени за натпреварување. Организаторите не се одговорни за евентуални повреди или здравствени проблеми кои би можеле да се случат во текот на натпреварувањето.

Член 8.

На натпреварите можат да настапат играчи чиј идентитет е утврден. Идентитетот на играчот го утврдува записничарот или координаторот на спортот во присуство на претставник на екипата, пред почетокот на натпреварот. Идентитетот се утврдува со кој било документ со слика (пасош, ученичка книшка, спортска легитимација, и сл.), или со копија од уверение за државјанство или извод од матична книга на родените

Член 9.

Турнирот во шах се состои од четири нивоа на натпреварување:

- Зонски турнири
- Регионални турнири
- Државен турнир
- Големо меѓународно Финално натпреварување (во понатамошниот текст – Меѓународно натпреварување).

Член 10.

Победниците на зонските турнири стекнуваат право на учество на регионалните турнири, а победниците на регионалните турнири стекнуваат право на учество на Државниот турнир.

Член 11.

Доколку организаторот не е во можност да обезбеди транспорт, натпреварувачите се должни во своја организација да дојдат на натпреварувањето на првото и второто ниво (зонско и регионално натпреварување).

Член 12.

Со натпреварувањето раководи Одделот за натпреварување на Спортските игри за млади.

Член 13.

Одделот за натпреварување на СИМ има право да повика поединци на Државно или Меѓународно натпреварување иако не победиле на првото или второто ниво на натпреварување, а се истакнале со посебно залагање на натпреварувањето или со некои други заслуги (фер плеј).

Член 14.

Одделот за натпреварување на СИМ именува координатор на спортот кој е задолжен за организација и спроведување на турнирите во шах на подрачјето на цела Македонија

Член 15.

Координаторот на спортот со помош на зонските и регионалните координатори ги организираат турнирите. Тие се задолжени за организација, спроведување и контрола на натпреварувањето и должни се да се грижат за успехот на организацијата на турнирот.

Член 16.

Координаторот на спортот со помош на зонските и регионалните координатори формира Куп – систем врз основа на пријавените поединци. Куп системот се формира со ждрепка во која влегуваат сите пријавени натпреварувачи.

Член 17.

Координаторот на спортот писмено ги информира (по е-пошта) натпреварувачите за времето и местото на натпреварувањето. Натпреварувачите се должни редовно да ја проверуваат е-поштата на адресата која ја дале при пријавувањето во натпреварувањето на СИМ.

Член 18.

Лицата од Одделот за натпреварување на СИМ, коотдинаторите натпреварувањето, судиите, водачите на екипите и натпреварувачите, се должни да се придржуваат до одредбите кои ги одредува овој Правилник за натпреварување и дисциплинскиот правилник. Должни се, исто така, да дојдат на натпреварувањето соодветно облечени и да се однесуваат примерно. Не смеат да пушат и да консумираат алкохол на или непосредно до спортските терени (Мисија на СИМ: „ЖИВЕЕМЕ ЖИВОТ БЕЗ ДРОГА БИДЕЈЌИ ДРОГАТА ГО ЗЕМА ЖИВОТОТ“).

Член 19.

Судиите не смеат да носат дресови на кои постојат обележја на компании, а кои не се спонзори на СИМ.. Доколку на облеката на судијата постојат спонзорски обележја, водителот на спортот ќе му даде на судијата маркер или маица на СИМ која ќе ја облече преку судискиот дрес.

Член 20.

Организаторот на натпреварувањето ќе ги награди најуспешните натпреварувачи на Државното/Меѓународното натпреварување со пригодни награди (медали или пехари).

Член 21.

Во посебни пригоди (фотографирање и снимање на финалните натпревари) натпреварувачите се должни да носат опрема, маркери или дресови на СИМ или спонзорите кои ке им ги достави одделот за натпреварување на СИМ.

Член 22.

СИМ имаат право на користење на собраните податоци без надомест и визуелниот материјал (фотографии и снимки) од натпреварувањата во комерцијални цели (за промоција на СИМ, спонзори и сл.).

Член 23.

На Државното/Меѓународното натпреварување водачите на натпреварувачите мораат да имаат минимум 18 години.

2. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ
2.1. ШАХ

Член 1.

Со натпреварувањата во шах раководи координаторот на спортот кого го именува Организацискиот одбор на Спортските игри за млади (во понатамошниот текст СИМ).

Член 2.

Настап на натпреварувањето се остварува со пријава, а начинот и рокот на пријавување ги одредува СИМ.

Член 3.

Се игра според правилата на шахот на ФИДЕ и правилникот на Националниот шаховски сојуз за поединечни натпреварувања.

Член 4.

Турнирскиот систем се одредува непосредно пред почетокот на натпреварувањето. Ако во поединечна категорија се пријават до 8 играчи се игра според Бергеров систем еднокружно, а ако се пријави поголем број на играчи се игра според Швајцарски систем од 5 до максимално 7 кола.

Член 5.

При делба на место се применуваат следниве дополнителни критериуми:

a. Критериум за Бергер
   - Коуа систем
   - Sonneborn-Berger
   - Arranz систем
   - Поголем број победи

b. Критериум за Швајцарски систем

   - Меѓусебен дуел
   - Скратен Bucholtz 1
   - Bucholtz
   - Кумулатив
   - Меѓусебен дуел
   - Поголем број победи

Доколку два или повеќе играчи имаат исти дополнителни критериуми, рамноправно го делат освоеното место и стекнуваат право на настап на повисоко ниво на натпреварување.

Член 6.

Темпото на игра е 10 минути по играч за целата партија со додаток од 5 секунди за секој одигран потег почнувајќи од првиот, и се применува додатокот на правилата на шахот на ФИДЕ за Забрзан шах. По исклучок може на пониско ниво на натпреварување да се игра без додаток со максимално време до 15 минути по играч за целата партија.

Член 7.

Одлуките на судиите на натпреварувањето се извршни и конечни.

Член 8.

Правото на настап на турнирот го утврдува координатор. Играчите можат исклучиво да настапат на натпреварување во зоната каде што имаат живеалиште и тоа на само едно зонско натпреварување. Ако во поединечна зона нема организирано натпреварување, координаторот ќе ги упати пријавените играчи на натпреварување во соседната зона.

Правото на настап на Државната завршница се остварува ако во поединечна категорија настапат најмалку 6 натпреварувачи од истата зона.

Член 9.

Толкување на овој правилник има исклучиво Организацискиот одбор на Спортските игри за млади.

Д И С Ц И П Л И Н С К И П Р А В И Л Н И К

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1.

Дисциплинскиот правилник на Спортските игри за млади (во понатамошниот текст: правилник), ги пропишува постапката и казните за: лицата од Одделот за натпреварување на СИМ, координатори по спортови, регионални и зонски координатори, судиите и записничарите (во понатамошниот текст сите: службени лица), водачите на натпреварувачите и натпреварувачите ако во текот на својата спортска дејност и активност ги прекршат одредбите на правилникот и на кој било друг начин го нарушуваат угледот на игрите и натпреварувањата во рамките на СИМ.

КАЗНИ

Член 2.

Според одредбите на овој правилник за сторен прекршок ќе се казнат натпреварувачите, водачите, екипите и службените лица ако прекршокот е сторен со намера или од небрежност. За прекршок сторен од небрежност може да се изрече поблага казна. За утврдување на неправилностите и одредување на казните одговорна е Дисциплинската комисија на СИМ, потоа координаторот на натпреварувањето и координаторот на спортот.

ЦЕЛ НА КАЗНАТА

Член 3.

Целта на казнувањето е да помогне во правилното воспитување на децата и младите, како и на останатите учесници, да обезбеди правилна примена на прописите на СИМ и да влијае на сторителите и останатите лица на кои се однесуваат овие одредби да не прават прекршоци.

НЕПОЗНАВАЊЕ НА ПРОПИСИТЕ

Член 4.

Непознавањето на правилникот не ја исклучува одговорноста на прекршителот, но може да влијае на негово поблаго казнување, ако непознавањето е оправдано.

ОБИД

Член 5.

Дисциплински прекршок е обид кога сторителот со намера започнал прекршочно дејствие, а штетната последица не настапила. Прекршителот кој останал во обид, се казнува со казната пропишана за прекршокот, а може да се казни и поблаго.

ПОТТИКНУВАЊЕ И ПОМАГАЊЕ

Член 6.

Кој ќе поттикне друг или ќе му помогне да стори прекршок, ќе се казни исто како и прекршителот, со тоа што помагачот може да се казни поблаго.

КАЗНИ ЗА СЛУЖБЕНИ ЛИЦА

Член 7.

За сторен дисциплински прекршок, можат да се изречат следниве казни:

- ОПОМЕНА
  Казната опомена се изрекува за дисциплински прекршоци кои се од таква природа и сторени под такви околности што е доволно сторителот да се предупреди на обврската за придржување до прописите.
- УКОР
  Казната укор се изрекува во особено лесни случаи, кога прекршокот е сторен под особено лесни околности, а органот што ја води постапката ќе оцени дека оваа казна ќе ја постигне општата цел на казнувањето.
- ЗАБРАНА ЗА НАСТАП ИЛИ ВРШЕЊЕ ДОЛЖНОСТ НА ОДРЕДЕН БРОЈ НАТПРЕВАРИ ИЛИ НАСТАПИ
  Оваа казна подразбира забрана за настапување или вршење должност на одреден број натпревари или настапи. Казната се изрекува во траење од еден (1) до пет (5) натпревари или други настапи.
- ВРЕМЕНСКА ЗАБРАНА ЗА НАСТАПУВАЊЕ ИЛИ ВРШЕЊЕ ДОЛЖНОСТ
  Казната подразбира забрана за настапување или вршење должност за одреден временски период. Казната може да се изрече во траење до две години. Лицата казнети со забрана за настапување на одредено време не можат да настапат само на оние натпревари што ги опфаќа таа казна.
- ИСКЛУЧУВАЊЕ ОД ИГРИТЕ
  Со казна исклучување од игрите ќе се казни ако прекршокот е сторен под особено тешки околности, кога сторителот постапил особено одлучно, упорно или безмилосно или прекршокот предизвикал особено тешки последици.
- ПАРИЧНА КАЗНА
  На службените лица може да им се изрече парична казна за дисциплински прекршоци предвидени со овој правилник. Дисциплинската комисија на СИМ донесува одлуки за висината на паричните казни за службените лица.

Член 8.

При одредувањето на казната се земаат предвид сите околности кои влијаат на висината на казната, а особено: тежината на сторениот прекршок и неговите последици, степенот на одговорност на прекршителот, побудите од кои е сторено делото, околностите под кои е извршено, моралните особини на прекршителот и држењето по извршениот прекршок. Во случај кога постојат такви олеснителни околности кои укажуваат дека и со поблага казна може да се постигне целта на казнувањето, органот што постапува може да одмери казна под границата предвидена со овој правилник.

ПРЕКРШОЦИ НА СЛУЖБЕНИТЕ ЛИЦА

Член 9.

Службено лице кое во врска со вршењето на својата должност недоволно се залага и не се придржува, односно не ги спроведува заклучоците и одлуките, ги омаловажува одлуките или покаже недоволно познавање на правилникот за натпреварување, ќе биде казнето со:
▪ опомена
▪ укор
▪ изоставување во едно или повеќе кола,
а во потежок случај ќе биде:
▪ исклучено од СИМ
▪ и парично казнето.

Службено лице кое учествува во наговарање, поткупување, договарање или лажирање, и кое ги наговара играчите или други лица да не играат како што знаат и можат и да не се залагаат за својата екипа, ќе биде казнето со:
▪ исклучување од СИМ
▪ парична казна

Службено лице кое учествува во нерегуларност на натпреварот или натпреварувањето така што ќе послужи или ќе им наштети на екипите или на друг начин ќе го повреди правилникот за натпреварување, ќе се казни со:
▪ исклучување од СИМ
▪ парична казна

Службено лице кое поттикнува омраза, расизам, насилство, кое навредува, клевети и насилно се однесува, ќе се казни со:
▪ исклучување од СИМ
▪ парична казна

Службено лице кое во одреденото време нема да дојде да ја изврши својата задача, а не ја откажало навремено, ќе се казни со:
▪ забрана за настап или вршење должност на одреден број натпревари или настапи
▪ временска забрана за настапување или вршење должност
▪ исклучување од СИМ
▪ парична казна

Судија на кој ќе му се поништи натпревар поради суштинска повреда на правилникот ќе се казни со:
▪ забрана за настап или вршење должност на одреден број натпревари или настапи
▪ временска забрана за настапување или вршење должност
▪ парична казна

Судија кој не ги почитува одредбите на правилникот во врска со личниот изглед или пропишаната опрема, ќе се казни со:
▪ укор

▪ забрана за настап или вршење должност на одреден број натпревари или настапи
или во потежок случај:
▪ временска забрана за настапување или вршење должност
▪ исклучување од СИМ
▪ парична казна

КАЗНИ ЗА НАТПРЕВАРУВАЧИТЕ И ВОДАЧИТЕ НА НАТПРЕВАРУВАЧИТЕ

Член 10.

За сторен дисциплински прекршок, можат да се изречат следниве казни:

а) ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ИГРАЧ НА НАТПРЕВАР
Натпреварувач кој на натпревар ќе биде исклучен, а тоа не претставува некој друг прекршок опишан во овој правилник, ќе биде казнет со:
▪ забрана за играње на најмалку еден (1) и најмногу пет (5) следни натпревари (ако е исклучен во финале на зонско или регионално натпреварување, на натпреварувачот нема да му се забрани настап на првиот натпревар од Државното или Меѓународно натпреварување, освен во случај на потешко неспортско однесување).

б) НЕСПОРТСКО ОДНЕСУВАЊЕ
Кој неспортски се однесува кон играч на својата или на противничката екипа, службено лице и гледачи за време на играта, по играта, на теренот или надвор од него, ќе биде казнет со:
▪ укор
▪ одземање бодови на екипата
▪ забрана за играње или вршење должност до шест месеци
За неспортско однесување се смета: пцуење, непристојни гестови, приговарање и пркосење на одлуките на судиите, плукање на друго лице, како и предизвикување на играчи од својата и противничката екипа, вработени и гледачи со зборови, движења и гестови, омаловажување на одлуки, како и сите оние дејствија кои можат да му наштетат на угледот на СИМ.

в) ФИЗИЧКИ НАПАД
Натпреварувач кој за време на играта ќе удри свој или противнички играч ќе биде казнет со:
▪ забрана за настап на одреден број натпревари или настапи
▪ временска забрана за настапување
▪ исклучување од СИМ
Натпреварувач или водач на екипа кој физички ќе нападне службено лице на теренот или надвор од него, ќе биде казнет со:
▪ исклучување од СИМ

г) ПРЕКИН НА ИГРАТА, НАПУШТАЊЕ НА ТЕРЕНОТ И НЕИГРАЊЕ НАТПРЕВАР
Ако натпреварот се прекине по вина на еден или повеќе играчи од една екипа, екипата ќе биде казнета со:
▪ исклучување од СИМ
Натпреварувач или водач на екипата кој ја наговара екипата од кои било причини да го напушти теренот или да не започне да игра, ќе биде казнет со:
▪ исклучување од СИМ
Ако наговарањето го прифатат и останатите играчи, екипата и поединците ќе бидат казнети со:
▪ забрана за играње во траење од шест (6) месеци до две години
Екипа или поединец кој нема да дојде на натпреварувањето го губи натпреварот (мечот) без борба (службено). Второ отсуство повлекува дисквалификација и губење на сите натпревари без борба, т.е. сите натпревари се регистрираат во корист на противникот.

д) НЕПРАВИЛНИ НАСТАПИ
Натпреварувач кој настапил на СИМ, а според одредбите на правилникот немал право на настап:

- бидејќи бил постар од определената возрасна категорија, ќе биде казнет со:
  ▪ дисквалификација на тој поединец или екипата за која настапувал од понатамошното натпреварување во тековната година. Доколку тој поединец да настапува и во останатите спортови, ќе биде дисквалификуван и од сите останати спортови на СИМ, дури и ако не ги повредил правилата во останатите спортови.
  ▪ одземање бодови на екипата
- бидејќи настапувал за две екипи во ист спорт и иста возрасна категорија, ќе биде казнет со:
  ▪ дисквалификација на тој поединец или екипата за која настапил од понатамошното натпреварување во тој спорт.
  ▪ одземање бодови на екипата
- бидејќи настапил иако имал забрана за настап (црвен картон и сл.), ќе биде казнет со:
  ▪ дисквалификација на тој поединец од понатамошното натпреварување во тој спорт, а екипата со губење на натпреварот и бодовите.

ѓ) ПОТТИКНУВАЊЕ ОМРАЗА ИЛИ НАСИЛСТВО
Натпреварувач кој јавно поттикнува други на омраза или насилство, и кој јавно навредува, омаловажува или дискриминира други на расна основа (вклучувајќи и боја на кожа), национална, регионална или верска, како и кој истакнува симболи на нетрпеливост, ќе се казни со:
▪ исклучување од СИМ

Член 11.

Секој обид за давање лажни, неточни или нецелосни податоци или неовластено преправање на значајни податоци во пријавата ќе се казни на следниот начин: поединецот или екипата: со исклучување од СИМ или одземање бодови.

Член 12.

Казната за поединец може да се однесува и на целата екипа.

Член 13.

Службените лица, водачите на екипите и натпреварувачите, се должни да дојдат на натпреварувањето соодветно облечени и да се однесуваат примерно, и не смеат да пушат или да консумираат алкохол на или непосредно до спортските терени.

Член 14.

Сите учесници на Завршното натпреварување мораат да се придржуваат до нормите на однесување. Во сместувачките и спортските објекти е забрането секакво внесување и консумирање алкохол и пушење. Секое кршење на тоа правило повлекува дисквалификација на натпреварувачот од СИМ и враќање дома на свој трошок. Исто така, во случај на недолично однесување и можни испади на натпреварувачите, на пр. во случај на направена материјална штета на превозните средства, спортските терени, сместувачките капацитети, сами ќе го сносат трошокот за поправка и ќе бидат вратени дома на сопствен трошок.

ЖАЛБИ

Член 15.

Во случај екипите или поединците да вложат жалба, должни се да ја поднесат со писмен поднесок најдоцна следниот ден до 12:00 часот, а истата ја најавуваат со запишување во записникот по завршувањето на натпреварот.

Член 16.

Против одлуката за прекршок, т.е. казните, може да се поднесе жалба до органот од втор степен. Жалбата се поднесува писмено во рок од 24 часа од приемот на одлуката. Жалбата се предава писмено.

Член 17.

Жалбата на одлуката за казна не го одложува извршувањето на забраната за настап или вршење должност.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 18.

За прашања кои не се уредени со овој Правилник, а ќе се појават во дисциплинската постапка, Дисциплинската комисија на СИМ ќе користи други соодветни прописи.

Член 19.

Овој Правилник стапува на сила од денот на неговото донесување.

Во Скопје, март 2026.